

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Бр. 7/216

9.6.2025 го

На основу члана 37. и 43. Закона о родној равноправности ("Сл. гласник РС" бр.52/2021), члана 20. и 21. Закона о забрани дискриминације ("Сл. гласник РС" бр. 22/2009 и 52/2021), мере 1.8. и 4.4. Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године ("Службени гласник РС", број 103/2021), мере 2.1.1 и мере 2.3. Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030 ("Службени гласник РС", број 63/2021), мере 4.2. Стратегије за младе у Републици Србији за период од 2023–2030 ("Службени гласник РС", број 9/2023), а у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 73/2018, 67/2019, 6/2020, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 – др. закон, 91/2021, 99/2021 – др. закон, 123/2021, 138/2022, 47/2023, 62/2023 – одлука УС, 92/2023 и 19/2025), Сенат Универзитета уметности, на 191. седници одржаној 29. маја 2025. године, донео је

ОДЛУКУ

- 1) УСВАЈА СЕ Стратегија родне равноправности Универзитета уметности у Београду.
- 2) Стратегија родне равноправности Универзитета уметности у Београду ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на интернет страници Универзитета уметности у Београду.
- 3) Стратегија родне равноправности Универзитета уметности у Београду се налазе у прилогу и саставни је део ове одлуке.

Доставити:

- архиви

ректор

Мирјана Николић
др Мирјана Николић, ред. проф.

На основу члана 37. и 43. Закона о родној равноправности (“Сл. гласник РС” бр.52/2021), члана 20. и 21. Закона о забрани дискриминације (“Сл. гласник РС” бр. 22/2009 и 52/2021), мере 1.8. и 4.4. Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године (“Службени гласник РС”, број 103/2021), мере 2.1.1 и мере 2.3. Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030 (“Службени гласник РС”, број 63/2021), мере 4.2. Стратегије за младе у Републици Србији за период од 2023–2030 (“Службени гласник РС”, број 9/2023), а у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закон, 73/2018, 67/2019, 6/2020, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 – др. закон, 91/2021, 99/2021 – др. закон, 123/2021, 138/2022, 47/2023, 62/2023 – одлука УС, 92/2023 и 19/2025), ректор Универзитета уметности у Београду предлаже Сенату Универзитета уметности у Београду усвајање:

СТРАТЕГИЈЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ 2025-2031

Стратегија родне равноправности Универзитета уметности у Београду (у даљем тексту: Стратегија) поставља оквир за дугорочно деловање на унапређењу родне равноправности у контексту студирања, подучавања, рада и истраживања на Универзитету уметности у Београду (у даљем тексту: Универзитета).

Стратегијом се постављају основе за доследну примену и даљи развој општих, посебних и програмских мера ка родној равноправности у свим аспектима деловања, а уз улагање додатних и континуираних напора ради креирања равноправног, инклузивног и безбедног академског и радног окружења за све.

Визија

Стратегија има за циљ стварање инклузивног и равноправног окружења за студирање и рад на Универзитету које поштује различитости, као и давање доприноса унапређењу родне равноправности у високом образовању, уметности, науци, култури, медијима и друштву у целини.

Појам родне равноправности

У контексту ове Стратегије појам родна равноправност у високом образовању односи се на једнака права, одговорности и могућности, одсуство дискриминације засноване на исказаној или претпостављеној родној идентификацији, указивање на штетно дејство родно заснованих стереотипа у наставним садржајима, опхођењу и одлучивању.

Разумевање родне равноправности у Стратегији шире је од бинарног разумевања рода, као и од подразумеваног подударања пола означеног на рођењу родном идентификацијом, те узима у обзир различите родне идентитете и начине њиховог изражавања.

Унапређење родне равноправности подразумева активан рад на препознавању и одбацивању стереотипа и баријера, имајући у виду све студенте/киње и академско и неакадемско особље, те превенцију и санкционисање родно заснованог насиља, мизогиније, сексуалног и сваког другог вида узнемиравања.

Правни оквир

Стратегија се заснива на низу међународних и националних докумената који у домаћем и интернационалном контексту дефинишу питања родне равноправности и предвиђају одговорности и обавезе јавног сектора, установа високог образовања, установа културе и других актера у овом домену, а то су: Конвенција УН о елиминацији свих облика дискриминације жена („Службени лист СФРЈ – Међународни уговори“, бр. 11/81), Конвенција UNESCO о заштити и унапређењу разноликости културних израза („Службени гласник РС – Међународни уговори“, бр. 7/10), Устав Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/2006 и 115/2021), Закон о родној равноправности („Сл. гласник РС“ бр. 52/2021), Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“ бр. 22/2009 и 52/2021), Стратегија за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС“, бр. 103/2021), Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. („Службени гласник РС“, бр. 63/2021), Стратегија развоја културе у Републици Србији 2020-2029 („Службени гласник РС“, бр. 21/2020), Национална стратегија за младе у Републици Србији за период 2023–2030 („Службени гласник РС“, бр. 9/2023), Закона о раду ("Сл. гласник РС", бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 - одлука УС, 113/2017 и 95/2018 - аутентично тумачење), Закон о спречавању злостављања на раду ("Сл. гласник РС", бр. 36/2010) и друга релевантна правна акта која регулишу ову област.

Друштвени контекст и структурни проблеми

У савременом друштву у Србији, региону и свету афирмишу се нови облици патријархалних друштвених тенденција и снаже мизогини покрети, паралелно са декларативно подржавајућим мерама јавних политика усмерених ка родној равноправности.

Из ових разлога, а приликом рада на унапређењу родне равноправности унутар институција, неопходно је разумевање импликација постојећих процедура и организационих култура, као и ширих друштвених стереотипа и родне социјализације. Нужно је уклањање системских баријера које постоје у ширем друштвеном контексту када се ради о родној равноправности, уз оснаживање жена и припадника/ца подзаступљених група.

У Стратегији се уважава међузависност приватног и професионалног живота појединаца/ки и афирмише подизање свести и превазилажење ограничења која проистичу из родних улога у породици, а која се одражавају на могућности за уметничку и научну продуктивност и учешће у органима и телима Универзитета и у широј академској заједници.

Контекст високог образовања

У систем високог образовања, студенти/киње долазе са већ делимично изграђеним ставовима о питању родне равноправности. С обзиром на то да је факултетско образовање најчешће последњи стадијум у формалном образовању, потребно га је искористити како би се студентима/кињама омогућило стицање компетенција у домену родне равноправности као будућих професионалаца/ки у било којој области.

С обзиром да су студенти/киње сада пунолетне, одрасле и самосталне особе, односи са запосленима у систему образовањима су другачији и омогућавају већу равноправност, али се и замагљују односи моћи и са њима повезане имплицитне родне хијерархије које је важно препознавати.

Специфичност високог образовања у пољу уметности и културе

Настава, као и истраживања у областима уметности, културе и медија, веома су важан простор за тестирање и производњу знања о роду, али и преиспитивање сарадничких насупрот компетитивних модела стваралаштва. Истовремено, они дају значајне могућности за ревалоризацију националних и глобалних политика сећања о улогама жена у културној историји оличених у дисконтинуитету, брисању или моделовању изузетности. Постојање и одржавање двоструких стандарда у вредновању уметничког рада у односу на род, под утицајем историјских неједнакости и немогућности приступа жена неким доменима уметничке и научне продукције, те маскулиног и нормативног канона, чест су део наше, али и међународне културне праксе и уметничке сцене.

Надзаступљеност жена у високом образовању и професионалном раду у многим доменима уметности и културе, пре свега због ниског друштвеног статуса и материјалних услова у професији, није показатељ да је родна равноправност постигнута, већ указује на делимично задржавање родне сегрегације. По завршеним студијама и у професионалним условима срећемо се са ограничењима савременог уметничког и културног сектора у Србији, као додатне препреке за остваривање пуног потенцијала и друштвене улоге уметника/ца, научника/ца и радника/ца у култури, посебно младих.

Карактеристика високог образовања у пољу уметности је и систем индивидуалне наставе и наставе у малим групама, као специфична околност за успостављање односа наставног особља и студената/киња. Рањивост уметника/ца пред јавношћу услед емоционалних и психолошких процеса или друштвене критике која је у основи стваралаштва, као и чврсте везаности идентитета са уметничким радом, морају се имати на уму.

Начела

Стратегија је утемељена у следећим начелима:

1. Родна перспектива

- Родна перспектива у свим процедурама, садржајима и активностима Универзитета, довешће до уважавања потреба и интереса свих, без обзира на род и разумевања потенцијално другачијег утицаја на студенте/киње и запослене, у односу на систем родних улога и друштвених очекивања.
- Повећање броја жена или припадника/ца друштвено подзаступљених група у телима и процесима је нужан, али не и довољан услов за унапређење политика и пракси са аспекта родне равноправности.

2. Недискриминација и интерсекционалност

- Забрањени су сви облици непосредне или посредне дискриминације на основу пола или рода, као и вишеструке или интерсекцијске дискриминације.
- Посебно обраћамо пажњу на облике дискриминације на основу више димензија идентитета и више личних својстава истовремено (етничка, национална, верска припадност, сексуална оријентација, материјално стање, здравствено стање и инвалидитет, старосно доба, политичка и синдикална припадност и др.), те на укрштање облика дискриминације, што доводи до специфичних додатних препрека за равноправност.

3. Ментално здравље и добробит

- Родна равноправност један је од предуслова остваривања демократског друштва, индивидуалне добробити студената/киња и запослених на Универзитету, те очувања и унапређења менталног здравља младих и свих грађана/ки.

4. Заснованост на подацима, експертизи и партиципацији

- Стратегија се темељи на претходном раду других универзитета и факултета у земљи и региону, вишедеценијском раду феминистичких експерткиња и женских организација и бројним постојећим истраживањима о родној равноправности у високом образовању и науци, сектору културе у Србији и региону, и појединачним доменима уметности.
- Приликом израде мера за унапређење равноправности на Универзитету, њихове примене и евалуације неопходно је учешће већег броја различитих релевантних актера академске и друштвене заједнице.
- Мере и активности за примену Стратегије, те будуће промене и прилагођавања биће засноване на конкретним подацима и знањима, као и на сарадњи са онима који имају највећу експертизу.

5. Родно одговорно буџетирање

- Стратегија је део ширих процеса у Републици Србији ка увођењу родно одговорног буџетирања у свим друштвеним доменима и свим нивоима власти ради родно равноправније дистрибуције буџета, што подразумева коришћење финансијских инструмената за унапређење родне равноправности.

Циљеви

Ради доприноса остваривања визије Стратегије, а у складу са датим правним оквиром, контекстом и наведеним начелима, дефинисани су следећи приоритетни циљеви Стратегије:

1. Институционализација политике родне равноправност на Универзитету

Институционална политика и њени алати засновани су на полазишту о једнаким могућностима, родној равноправности и инклузивној пракси са циљем спровођења ове Стратегије.

1.1 Ревидирање постојећих и усвајање нових докумената и процедура Универзитета, на основу Стратегије, прикупљених података и експертске подршке ради целовитијег подизања капацитета институције за изградњу родно сензитивног, инклузивног и егалитарног окружења, како у смислу студирања, тако и рада.

1.2. Унапређење институционалне структуре ради осигуравања ресурса и одговорности за спровођење Стратегије на основу позитивне праксе других високошколских установа, прикупљених података и експертизе. Процес институционализације укључује формирање стручних и/или саветодавних органа попут Одбора за родну равноправност, Повереника/це за родну равноправност Универзитета, радних група, комисија и одговорних лица за родну равноправност Универзитета и факултета у његовом саставу. Спровођење Стратегије одговорност је тела управљања Универзитета и факултета, док одбори и комисије као стручна и саветодавна тела омогућавају додатне ресурсе, експертизу и доприносе операционализацији начела и циљева Стратегије.

2. Израда и спровођење Акционог плана и континуирано праћење имплементације

2.1. Редовно прикупљање података о родној структури, искуствима и проблемима у вези са питањима родне равноправности различитих група унутар Универзитета уметности, укључујући тему родно заснованог узнемиравања и насиља, као смерница за будући рад.

2.2. Израда Акционог плана као важан корак у примени, али и систематском праћењу спровођења Стратегије. Овај процес укључује дефинисање активности, периода реализације, креирање адекватних индикатора, спровођење евалуације и редовно извештавање јавности.

3. Промовисање и практиковање родне равноправности

3.1. Подизање свести и информисање студената/киња и запослених о родним питањима кроз организовање радионица, предавања, трибина и других формата који ће омогућити боље разумевање родне равноправности, али и оснажити појединке/це у борби против дискриминације у свим облицима.

3.2. Коришћење родно сензитивних термина и ширење родно сензитивне језичке праксе у званичним документима, опхођењу и у наставној пракси, штампаној и дигиталној комуникацији, наставним програмима и уџбеницима.

3.3. Заговарање унапређења националних и локалних правних и стратешких оквира и пракси у високом образовању, науци, уметничкој и културној продукцији и медијима у домену родне равноправности.

4. Приступачност образовању, раду и одлучивању на Универзитету

На основама политике родне равноправности обезбеђује се једнак приступ свим нивоима студија, уметничкоистраживачком и научноистраживачком раду, радним местима и управљачким позицијама Универзитета и тежи уклањању родних стереотипа, предрасуда и свих облика родних дискриминаторних пракси које могу утицати на избор и ток студија, избор и развој каријере.

4.1. Подстицање жена и других подзаступљених група да се у образовном процесу баве свим уметничким, односно научним областима без обзира на околност неједнаке заступљености полова.

4.2. Стратешко побољшавање укључености жена у структуре управљања и доношења одлука, као и обезбеђивање приступа и праведних услова рада и академског усавршавања за све.

4.3. Препознавање и уклањање скривених „двоструких стандарда“ који се могу појавити у оцењивању, процењивању рада и каријерном напретку жена и других подзаступљених друштвених група, путем тзв. „објективизације критеријума“ којима се нечији рад мање вреднује, успорава процес професионалног, академског и другог напредовања, и генерално испостављају додатни захтеви, уз очекивање беспоговорног прихватања наметнутих критеријума.

5. Увођење родне перспективе у наставне програме и педагошке приступе

Потребно је унапређење наставних процеса, активности и материјала како би се осигурале једнаке слободе културног и уметничког стваралаштва у образовању и у друштву, једнаке могућности у испољавању и развијању талената и овладавању знањима и вештинама, равноправан приступ уметничким, научним и културним праксама, добрима и садржајима, те равноправно учешће на конкурсима и у награђивању.

5.1. Иницијална, а потом периодична анализа наставних програма из родне перспективе, укључујући: превазилажење „скривеног курикулума“ као скупа стереотипа и дискриминаторних модела који се неформално преносе подучавањем; равноправнију родну заступљеност у наставним материјалима где за то има могућности; промовисање

специфичних тема родних студија и родно осетљивих методологија; те критички осврт на родно засноване неједнакости.

5.2. У складу са законским обавезама, дугорочно унапређење акредитационих материјала кроз укључивање ових тема у силабусе појединачних предмета, ревизију уџбеника и наставних метода.

5.3. Осигуравање студентима/кињама могућности избора наставних предмета који специфично унапређују компетенције у овом домену, на свим нивоима студија и континуирано кроз акредитационе циклусе.

6. Заштита од родно заснованог насиља

Заштита појединаца/ки уз нулту толеранцију у односу на све облике родне дискриминације, сексуалног узнемиравања, уцењивања и насиља.

6.1. Развој, примена и периодична евалуација протокола за пријаву и поступање, те (ре)дефинисање и спровођење мера и активности са циљем превенције и санкционисања свих облика родно заснованог насиља у односу на постојеће и унапређене нормативне оквире Универзитета.

6.2. Редовно информисање и едукације студената/киња и запослених о родно заснованом насиљу и сексуалном узнемиравању, као и механизмима подршке, а које ће водити стручњаци, женске организације и лица чији је то домен експертизе.

6.3. Увођење система оснаживања пребродитељкама/има и омогућавање психолошке и друге подршке у случајевима потребне заштите.

7. Истраживања и колаборативни приступ у области родне равноправности

7.1. Пружање институционалне подршке конципирању и спровођењу уметничких и научних истраживања која се баве питањима родне равноправности, родних политика и друштвених режима рода од стране студената/киња и запослених, као и укључивање родних перспектива у постојеће истраживачке пројекте.

7.2. Успостављање и развој партнерстава са истраживачким и другим институцијама, као и организацијама цивилног друштва које се баве родном равноправношћу, као и размена искустава и добрих пракси у овој области ради континуираног унапређења капацитета Универзитета.

7.3. Давање доприноса постизању родне равноправности у академском, уметничком, културном и медијском сектору кроз иницирање и учешће у пројектима, манифестацијама, мрежама и другим активностима.

Стратегија ступа на снагу након позитивне одлуке Сената и 8 дана од објављивања на интернет страници и огласној табли Универзитета уметности у Београду.